

DETERMINAREA TAXELOR PENTRU RESURSELE NATURALE (pe exemplul taxei pentru apă)

Dr. conf. univ. Nadejda CHICU

CUPRINS:

1. Taxa pentru apă în Republica Moldova – parte din sistemul de taxe pentru resursele naturale
2. Experiența internațională în utilizarea impozitelor și taxelor pentru utilizarea obiectelor de apă și a poluării mediului
3. Plata pentru poluarea mediului în Republica Moldova

Întrebări de recapitulare

Teste de auto-testare

Bibliografie

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

Studierea acestui capitol va permite studenților:

- Cunoașterea cadrului legislativ și metodologic ale acestui domeniu
- Analiza evoluției și particularităților taxei pentru apă
- Analiza caracteristicilor plății pentru poluarea mediului
- Aplicarea experienței internaționale în utilizarea impozitelor și taxelor pentru utilizarea obiectelor de apă și a poluării mediului
- Identificarea problemelor ce țin de aplicarea taxelor pentru apă și a taxelor pentru poluarea mediului

CUVINTE-CHEIE ȘI CONCEPTE:

impozite, taxă pentru apă (impozitul), taxe pentru poluarea mediului, taxe pentru aportul de apă și utilizarea obiectelor de apă, rata de admisie a apei, taxe pentru resursele naturale, responsabilitatea pentru mediu (ecologică).

1. TAXA PENTRU APĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA – PARTE DIN SISTEMUL DE TAXE PENTRU RESURSELE NATURALE

Taxele pentru utilizarea resurselor de apă, prin retragerea apei, sunt colectate, în aproape toate țările dezvoltate ale lumii, sub diferite forme: impozitul pe apă sau taxe pentru retragerea apei și utilizarea obiectelor de apă.

În esența sa economică, impozitul (taxa) pentru apă este unul dintre tipurile de plăți pentru resursele naturale și vizează rezolvarea următoarelor sarcini principale:

- 1) reglarea volumului și structurii utilizării apei;
- 2) stimularea utilizatorilor de apă la utilizarea rațională a resurselor de apă și protecția acestora;
- 3) acumularea de fonduri, în bugetele naționale, regionale și locale, inclusiv pentru utilizarea ulterioară pentru protecția obiectelor de apă și dezvoltarea infrastructurii de apă.

Taxarea consumului de apă are ca scop, printre altele, prevenirea deficitului de apă. Taxa pentru captarea apei ar trebui aplicată atât apelor de suprafață, cât și apelor subterane, deoarece aceste două resurse sunt interdependente și ar trebui gestionate într-un singur mod. Normele de admisie a apei din surse de suprafață și subterane pot diferi unele de altele. În plus, ratele taxelor pot varia în funcție de tipul de utilizare a apei, de sezon și de disponibilitatea resurselor de apă suficiente într-un anumit bazin.

În etapa actuală, taxa pentru apă în Republica Moldova se reglementează conform Titlului VIII al Codului fiscal „**Taxele pentru resursele naturale**”.

Conform articolului 302 al Codului fiscal al RM, **subiecți ai taxei pentru apă** sunt persoanele fizice, care desfășoară activitate de întreprinzător și persoanele juridice, care:

- a) extrag apă din sursele de apă de suprafață și din cele subterane;
- b) utilizează apa potabilă din orice sursă în scopul îmbutelierii;
- c) extrag apă minerală naturală;
- d) utilizează apa la hidrocentrale.

Obiect al impunerii îl constituie:

- a) volumul de apă extrasă din sursele de apă de suprafață și din cele subterane;
- b) volumul de apă potabilă utilizată din orice sursă în scopul îmbutelierii;
- c) volumul de apă minerală extrasă;
- d) volumul de apă utilizată de hidrocentrale.

Articolul 305 stabilește modul de calculare a taxei pentru apă. Taxa pentru apă se calculează de sine stătător de către subiecții impunerii, pornindu-se de la volumul apei extrase și/sau utilizate, conform datelor contoarelor sau, în lipsa acestora, conform normelor de extragere și/sau utilizare. În același timp, Codul fiscal prevede, că **norma de extragere a apei** – volumul de apă extras în lipsa contorului, care se stabilește de către organul de stat împuternicit de Guvern.

În Codul fiscal, sunt stabilite unele **înlesniri fiscale**. Taxa pentru apă nu se aplică pentru:

- apa extrasă din subsol, concomitent cu minereurile utile sau extrasă pentru prevenirea (lichidarea) acțiunii dăunătoare a acestor ape;
- apa extrasă și livrată direct sau prin intermediul unor agenți economici populației, autorităților publice și instituțiilor finanțate de la bugetele de toate nivelurile;
- apa extrasă pentru stingerea incendiilor sau livrată pentru aceste scopuri direct sau prin intermediul unor agenți economici;
- apa extrasă de întreprinderile societăților nevăzătorilor, autiștilor, invalizilor și instituțiile medico-sanitare publice sau livrată acestora direct sau prin intermediul unor agenți economici;
- apa extrasă de întreprinderile din cadrul sistemului penitenciar sau livrată acestora direct sau prin intermediul unor agenți economici.

Un element foarte important îl constituie cota impozitului sau taxei. Evoluția cotelor taxei pentru apă, în Republica Moldova, în perioada 2012-2021, este prezentată în tabelul 1.

Tabelul 1. Evoluția cotelor taxei pentru apă în anii 2012-2021

Nr. crt.	Indicatori	2012-2017	2018-2019	2020-2021
1	pentru fiecare 1 m ³ de apă extrasă din fondul apelor	0,3 lei	0,3 lei	0,3 lei
2	pentru fiecare 1 m ³ de apă minerală naturală extrasă, de apă potabilă extrasă destinată îmbutelierii	16 lei	16 lei	16 lei
3	pentru fiecare 1 m ³ de apă minerală naturală extrasă destinată altor scopuri decât cele prevăzute la pct. 1) și 2)	-	2 lei	2 lei
4	pentru fiecare 1 m ³ de apă potabilă extrasă din sursele de apă de suprafață și din cele subterane în scopul îmbutelierii	-	-	16 lei
5	pentru fiecare 1 m ³ de apă potabilă utilizată în scopul îmbutelierii	-	-	15,7 lei
6	pentru fiecare 10 m ³ de apă utilizată de hidrocentrale	0,06 lei	0,06 lei	0,06 lei

Sursa: elaborat de autor în baza Codului fiscal al RM

Taxa pentru apă are o importanță atât socială, cât și economică. Taxa pentru apă, în Republica Moldova, se acumulează în bugetul unităților administrativ-teritoriale. Dinamica veniturilor bugetare din taxa pentru apă, pentru ultimii ani, este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2. Dinamica veniturilor bugetare din taxa pentru apă

Anii	Veniturile BUAT din taxa pentru apă, mii lei	Veniturile BUAT totale, mii lei	Ponderea taxei pentru apă în veniturile totale BUAT, %
2017	26 716,8	13 461 499,31	0,2%
2018	26 501,0	14 683 607,88	0,18%
2019	26.027,9	16 724 347,4	0,16%
2020	27.792,0	18 264 285,2	0,15%
2021 (ianuarie- noiembrie)	26.061,8	16 063 169,4	0,16%

Sursa: elaborat de autor în baza datelor: <https://sfs.md/ro/catalogul-datelor-deschise> (citată 12.12.2021); <https://mf.gov.md/ro/ministerul-finan%C8%9Belor/catalogul-de-date-deschise-al-ministerului-finan%C8%9Belor> (citată 12.12.2021)

În plus față de funcția sa generatoare de venituri (retragerea plății pentru apă la buget, în favoarea întregii societăți), impozitul pentru apă poate acționa ca o măsură de stimulare. Taxele (impozitele) eficiente asupra extragerii apei pot duce la schimbări în comportamentul utilizatorilor, ceea ce va ajuta la reducerea cererii de apă și la reducerea pierderilor de apă. Dacă taxa este stabilită la costul marginal al extragerii apei, crește eficiența economică a serviciului furnizat.

În același timp, o politică unificată în domeniul stabilirii taxelor pentru extragerea apei ar trebui să se aplice atât apelor de suprafață, cât și apelor subterane, pentru a limita consecințele negative care pot apărea în cazul unei creșteri ridicate a apei dintr-una din surse.

2. EXPERIENȚA INTERNAȚIONALĂ ÎN UTILIZAREA IMPOZITELOR ȘI TAXELOR PENTRU UTILIZAREA OBIECTELOR DE APĂ ȘI A POLUĂRII MEDIULUI

În multe țări, veniturile generate de colectarea taxelor pentru apă sunt direcționate către scopuri specifice de gestionare a apei și, astfel, veniturile fiscale sunt returnate indirect celor care le plătesc. Este dificil de găsit un algoritm unificat pentru determinarea valorii ideale a plății pentru extragerea de apă pentru diferite situații, deoarece acestea diferă între ele în condiții hidrologice, previziuni ale cererii de apă în regiune, prezența altor utilizatori de apă, costul dezvoltării sursei alternative de apă etc. În mod ideal, plata pentru retragerea apei ar trebui să reflecte valoarea economică a apei, care diferă, de obicei, pentru diferite tipuri de utilizare a apei și să fie proporțională cu volumul de apă retrasă. Baza de plată în diferite țări este prezentată în tabelul 3.

Tabelul 3. Baza de plată a taxei de apă în diferite țări

Țara	Baza de plată	Diferențierea pe sectoare a economiei	Diferențierea prin alți parametri	Apele subterane	Apele de suprafață
Belgia	Costul volumului de apă extrasă	-	deficitul de apa	Da	Nu
China	Costul minim volumului de apă extrasă	Da	Locație	Da	Da
Cehia	Costul volumului de apă extrasă	Da	-	Da	Da
Estonia	Costul volumului de apă extrasă	Da	Sursa de apă	Da	Da
Franța	Costul volumului de apă extrasă	Da	nivelul presiunii asupra obiectelor de apă	Da	Da
Japonia	Costul volumului de apă extrasă	-	Locație	Nu	Da
Germania	Costul volumului de apă extrasă	Da	-	Da	Da
Ungaria	Costul volumului de apă extrasă	-	Regiune	Da	Da
Israel	Costul volumului de apă extrasă	Da	Sezonul	-	-
Coreea	Costul volumului de apă extrasă	-	Sursa de apă	Nu	Da
Polonia	Costul volumului de apă extrasă	Da	calitatea apei și regiunea	Da	Da

*Sursa: OĎCP (2016) WATER, GROWTH AND FINANCE
www.oecd.org/waterAugust 2016*

După cum se vede din tabele, majoritatea țărilor aplică în calitate de bază de plată costul volumului de apă extrasă, fac diferențiere pe sectoare ale economiei, sau prin alți parametri, ca locațiune (regiune), calitatea apei, sursa apei, deficitul de apă și alți parametri.

Serviciile de furnizare cu apă necesită, de regulă, crearea unei infrastructuri mari de capital (diguri, rezervoare, conducte etc.), precum și alte lucrări de gestionare a bazinului hidrografic, de exemplu, împădurirea și plantarea teritoriului adiacent lacului de acumulare. De regulă, costul acestor lucrări este parțial acoperit de stat (întrucât serviciul de alimentare cu apă combină caracteristici atât ale bunurilor private, cât și ale unor bunuri publice, a căror realizare este justificată din considerente strategice, printre care: combaterea secetei, controlul inundațiilor, protecția mediului etc.). Uneori, această taxă este parțial impusă principalilor beneficiari – utilizatori urbani de apă, ferme, companii energetice, mine, întreprinderi industriale etc., ca parte a costului infrastructurii de apă.

În general, considerând sectorul apei ca un sector al economiei, trebuie remarcat că, în multe țări, plățile pentru serviciile de alimentare cu apă nici măcar nu acoperă costurile de funcționare și întreținere a sistemelor de alimentare cu apă, darămite investițiile în infrastructură.

În plus, într-o serie de țări, nivelul de colectare a plăților pentru utilizarea resurselor de apă este de doar aproximativ 50% din sumele percepute, iar ponderea apei pentru care nu se încasează nicio plată este, în medie, de 35%. În același timp, costurile și plățile fermierilor pentru furnizarea apei pentru irigații sunt, de obicei, subvenționate.

Pentru a îmbunătăți eficiența utilizării apei în agricultură, este de preferat să se utilizeze tarife care să acopere costurile de alimentare cu apă pentru irigații și care țin de volumul de apă furnizat, dar acest lucru poate fi foarte dificil, din punct de vedere socio-politic și este asociat cu riscul deteriorării stabilității financiare a fermierilor. Prin urmare, în agricultură, cel mai des, se folosesc plăți, în funcție de zonă, de tipul culturilor cultivate (care determină ratele de irigare) și de mărimea recoltei.

Plata pentru utilizarea obiectelor de apă fără prelevare de apă se aplică companiilor hidroenergetice, operatorilor de transport pe apă, precum și întreprinderilor de energie termică și industriale. În acest caz, se aplică rate de plată semnificativ mai mici decât în cazul utilizării resurselor de apă cu retragerea apei, deși utilizarea apei fără retragerea apei este secundată și de un impact negativ asupra resurselor de apă: de exemplu, o încălcare a regimului hidrologic datorat reținerii resurselor de apă într-un rezervor, transferului apei în altă parte a bazinului hidrografic, modificării calității sau temperaturii apei.

Într-un număr de țări, apele subterane sunt clasificate drept resursă minerală. În consecință, utilizarea apelor subterane este reglementată fie de propria legislație separată (de exemplu, în UE este Directiva 2006/118/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția apelor subterane împotriva poluării și epuizării (Strasbourg, 12 decembrie 2006)), fie legislația care reglementează utilizarea mineralelor. În acest caz, se aplică plăți speciale pentru extragerea apelor subterane. Plățile pentru impactul negativ asupra corpurilor de apă (taxe de poluare) sunt, de obicei, utilizate pentru:

- reducerea nivelului de poluare;
- creșterea veniturilor bugetare.

Plățile pentru poluarea mediului (deversarea de poluanți în corpurile de apă) ar trebui să fie diferențiate de plățile pentru tratarea apelor uzate, care reprezintă plăți pentru serviciile prestate de organizațiile de gestionare a apei pentru tratarea apelor uzate la o calitate acceptabilă pentru eliberarea într-un obiect de apă.

Plățile pentru poluare urmăresc să influențeze comportamentul economic al poluatorilor. Când se confruntă cu taxe de deversare, poluatorii au trei opțiuni:

- 1) închiderea întreprinderii;
- 2) schimbarea tehnologiei cu una mai avansată, permițând reducerea volumului de deversare și a sumei de plată pentru evacuarea de poluanți;
- 3) continuă să polueze corpurile de apă și să plătească pentru poluare.

În majoritatea țărilor, care au introdus taxe de evacuare, ratele de taxare au fost prea mici pentru a modifica motivația poluatorilor și au fost utilizate, în principal, în scopuri fiscale. În teorie, dacă nivelul deversărilor se situează la o anumită cotă, a cărei plată este egală cu costul eliminării acestei poluări, societatea ar trebui să fie indiferentă, dacă poluarea continuă (cu plată care compensează integral daunele aduse mediului) sau să se oprească deversările.

Se presupune că costurile eliminării poluării pot fi estimate și se poate realiza restabilirea calității mediului aproape de cea inițială. Cu toate acestea, în practică, guvernele, adesea, nu știu care sunt aceste costuri de reducere, de la caz la caz. Astfel, plățile pentru evacuările de poluanți sunt, de obicei, sub nivelul de „echilibru” de mai sus, atunci când costul reducerii unei unități suplimentare de poluare este egal cu daunele cauzate de această poluare.

Plățile pentru deversarea de poluanți pot fi percepute pentru deversarea anumitor poluanți, în funcție de volumul și (sau) concentrația tipului de poluare impozabilă și trebuie să țină cont de daunele mediului cauzate de poluanți. Cu toate acestea, colectarea taxelor pentru poluarea difuză (non-punctivă) a apei, de exemplu din câmpurile agricole, este dificil de calculat pe baza volumului de apă uzată și a concentrației de poluanți. În acest sens, plățile se calculează în funcție de indicatori indirecți (suprafața terenului agricol, numărul de vite la pășune etc.) sau prin impozitarea produselor care afectează nivelul de poluare (de exemplu, taxa pe îngrășăminte, pesticide și alte chimicale agricole).

În orice caz, taxele de poluare sunt din ce în ce mai folosite pentru a oferi stimulente pentru reducerea continuă a emisiilor. În unele țări, această politică rațională a fost urmată inițial. De exemplu, în Țările de Jos (Olanda), în 1970, au fost stabilite taxe mari de deversare, ceea ce a dus la o reducere cu 50% a deversărilor de materie organică. Germania, Republica Cehă și Slovenia au stabilit, de asemenea, rate ridicate pentru a stimula reducerea poluării. Tabelul 4 oferă informații mai detaliate despre caracteristicile taxelor de poluare în diferite țări.

Tabelul 4. Taxele de poluare a apei în țări selectate

Țara	Instrumente	Baza de plată
Australia	Taxa de resetare	nivelul de expunere
Austria	Plata pentru apele uzate	mărimea gospodăriei
Canada	1) plata pentru deversările agricole 2) plata pentru volumul deversărilor	emisiile de pesticide conținutul și greutatea poluanților
China	Taxe pentru poluanți	volumul
Danemarca	Taxa pentru deversarea apelor uzate în sistemul de canalizare	volum (apă), greutate (poluanți)
Germania	Plata apelor uzate	influența poluării (nocivitatea)
Spania	Taxa de evacuare a apelor uzate	sector, volum
SUA	Florida – taxa de calitate a apei	conținut de poluanți, volum
	Washington – taxa pe substanțele periculoase (pesticide)	procent din costul cu ridicata

Sursa: OECD/EEA database on instruments for environmental policies. WATER, GROWTH AND FINANCE www.oecd.org/waterAugust 2016

Taxele de evacuare iau forma unei taxe directe bazate pe măsurători sau estimări ale cantității și pericolului unui poluant evacuat într-un corp natural de apă (mai degrabă, decât într-un canal). Tarifarea pentru evacuarea poluanților este un pas important către implementarea principiului „poluatorul plătește”, chiar dacă calculul nu se bazează pe estimări ale costului pagubei.

Prin perceperea taxelor de poluare, societatea transmite un semnal clar că nu mai dorește să suporte costurile poluării apei și că măcar o parte din costurile asociate prejudiciului cauzat trebuie rambursate direct de către poluatori. În cazurile în care veniturile din taxă sunt destinate finanțării măsurilor de îmbunătățire a calității apei, taxa de poluare servește suplimentar ca funcție financiară.

Din punct de vedere metodologic, determinarea cantității optime de taxe de poluare, care minimizează costul social total (daune plus costuri de control), este o sarcină foarte dificilă, deoarece necesită o bază de date rezonabilă și informații despre daunele cauzate de poluare. Principalul fapt în deținerea celor mai exacte și complete informații despre cantitatea și calitatea apelor uzate evacuate.

Răspunderea pentru daunele cauzate corpurilor de apă

Cadrul răspunderii pentru mediu urmărește să recupereze costurile daunelor aduse mediului prin luarea de acțiuni în justiție și asigurându-se că poluatorii plătesc pentru daunele pe care le provoacă prin acțiunile lor. În acest sens, reglementările privind răspunderea pentru mediu constituie o expresie fundamentală a principiului „poluatorul plătește”.

Scopul actelor de răspundere față de mediu poate fi dublu: în primul rând, de a determina poluatorii să ia decizii mai bune cu privire la evacuarea poluanților în conformitate cu principiul precauției și, în al doilea rând, urmăresc să garanteze compensații bănești potențialelor victime ale poluării (destinatari). În timp ce sistemele de răspundere evaluează și rambursează daunele ex post, ele pot, totuși, să ofere stimulente pentru prevenirea poluării, dacă daunele preconizate depășesc beneficiile nerespectării.

Pentru ca responsabilitatea să fie eficientă, sunt necesare următoarele măsuri:

- identificarea unuia sau mai multor subiecte identificabile (poluanți);

- prejudiciul trebuie să fie specific și cuantificabil;
- trebuie stabilită o relație de cauzalitate între pagubă și contaminantul identificat.

În teorie, poluatorii vor exercita controlul asupra poluării până când daunele marginale cauzate de poluare sunt egale cu costurile marginale de mediu, minimizând astfel costul lor global de compensare a victimelor și controlul poluării. Noțiunea că poluatorii trebuie să plătească pentru daunele, pe care le provoacă, creează stimulente mari pentru a preveni daunele mediului. Cu cât este mai mare plata preconizată în caz de daune, cu atât este mai mare stimulentele de a lua măsuri preventive (în conformitate cu principiul precauției).

3. PLATA PENTRU POLUAREA MEDIULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

În 1998, Republica Moldova a adoptat Legea privind plata pentru poluarea mediului. Scopul legii este declarat:

- a) crearea unui sistem de activitate economică, în care devine neconvenabilă cauzarea oricărui prejudiciu mediului;
- b) stimularea construcției și exploatării sistemelor de captare și neutralizare a poluanților, de colectare, reciclare și distrugere a deșeurilor, precum și implementarea de tehnologii nonpoluante, realizarea altor măsuri, care ar micșora volumul emisiilor (deversărilor) de poluanți în mediu și ar diminua formarea deșeurilor de producție și a deșeurilor de ambalaje;
- c) formarea fondurilor ecologice pentru finanțarea activității orientate spre ameliorarea calității mediului.

Subiecții legii sunt persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și persoanele fizice, care desfășoară activitate de întreprinzător, a căror activitate economică este generatoare de poluanți.

Obiectul legii îl constituie relațiile, care apar în legătură cu punerea în circulație pe teritoriul Republicii Moldova a mărfurilor, care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului, emisiile (deversările) de poluanți în mediu și depozitarea deșeurilor de producție.

Legea stabilește următoarele plăți:

- 1) plata pentru emisiile de poluanți ale surselor staționare;
- 2) plata pentru deversările de poluanți;
- 3) plata pentru depozitarea deșeurilor de producție;
- 4) taxa pentru mărfurile care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului.

Plata pentru deversările de poluanți sunt asociate cu corpurile de apă. Plata pentru deversările de poluanți cu ape reziduale, în obiective acvatice și sisteme de canalizare, se percepe de la subiecții ce admit:

- a) deversări de poluanți în limitele normativelor stabilite;
- b) deversări de poluanți cu depășirea normativelor stabilite.

Plata pentru deversările de poluanți în rezervoare-receptoare, în câmpuri de filtrație, colectoarele canalelor de scurgere pentru must de dejecții animaliere este percepută de la subiecții care admit asemenea deversări pentru întreg volumul evacuărilor de apă.

Plata pentru evacuările de apă din bazinele piscicole și pentru scurgerile din averse de pe teritoriul întreprinderilor este percepută de la subiecții care admit depășirea, în raport cu normativele stabilite, a masei de poluanți în apele reziduale. Normativele și modul de calcul ale plății menționate anterior se prezintă în anexele nr. 5 și nr. 6 ale legii. Normativele de plată pentru deversări de poluanți cu apele reziduale și modul de calcul al acestora sunt prezentate în tabelul 5.

Tabelul 5. Normativele de plată pentru deversări de poluanți cu apele reziduale și modul de calcul al acestora

Raza de aplicare	Lei per tonă convențională
Municipiul Chișinău	280,8
Municipiul Bălți	280,8
Raioane	237,6
UTA Găgăuzia	237,6

Sursa: elaborat de autor

Plata pentru deversările de poluanți este obligatorie pentru toți consumatorii de apă. Pentru consumatorii de apă, care săvârșesc deversări de poluanți în obiective acvatiche (râuri, lacuri, orizonturi acvifere subterane), plata se stabilește în conformitate cu indicii de poluare introduși în documentația de proiect a instalațiilor de epurare.

Plata, conform indicilor specifici de poluare cu deversări industriale, se efectuează de către consumatorii de apă, care evacuează poluanți în sistemele de canalizare. Lista acestor indici și normativele *concentrației maxime admisibile CMA* de poluanți se aprobă de către inspecțiile pentru protecția mediului la prezentarea, de către serviciile de exploatare, a instalațiilor de epurare.

Concentrație maximă admisibilă (CMA) – normativ tehnico-stiințific, care stabilește concentrația maximă, fără efecte negative asupra sănătății umane și a mediului, a poluanților în componentele mediului. Plata pentru deversările de poluanți, în limitele normativelor CMA și *deversarea limitată admisibilă (DLA)* se determină ca produs între normativul plății și masa reală, în tone convenționale, a poluanților.

Deversarea limitată admisibilă (DLA) – masa maximă a poluanților în apele reziduale, admisibilă pentru evacuarea lor, în regim stabilit, în punctul dat, într-o unitate de timp.

Plata pentru deversările de poluanți, care depășesc normativele stabilite, se determină ca sumă a produsului dintre normativul plății și masa normativă, în tone convenționale, a poluanților și a produsului dintre normativul plății, mărimea depășirii masei reale a poluanților asupra celei normative și coeficientul de multiplicitate a depășirii concentrației reale față de cea normativă. În cazul în care, pentru deversarea apelor reziduale, nu sunt stabilite normative DLA, se acceptă ca admisibile concentrațiile de poluanți stabilite de Regulile de protecție a resurselor acvatice.

Recalcularea masei reale de poluanți, în tone convenționale, se efectuează prin înmulțirea masei de poluanți la coeficientul de agresivitate al poluanților, prezentat în tabelul anterior.

Plata pentru deversările de poluanți în rezervoare-receptoare și pe câmpuri de filtrație se determină ca produs între normativul plății (0,006 salariu minim) și volumul deversărilor. Plata pentru eva-

cuările de apă din bazinele piscicole și pentru scurgerile din averse de pe teritoriul întreprinderilor se percepe numai în cazul depășirii normativelor stabilite ale masei de poluanți din apele reziduale și se determină ca produs între normativul plății înmulțit la 5 și mărimea depășirii, în tone convenționale.

Plata pentru deversarea apelor pentru schimb de căldură se calculează potrivit normativelor plății din prezenta anexă și în conformitate cu Baza metodică a calculului sporurilor admisibile de concentrații la deversarea apelor pentru schimb de căldură a Centralei Termoelectrice Moldovenești.

Normativele și modul de calcul ale plății pentru deversările de poluanți în colectoarele pentru must de dejecții animaliere salarii minime pentru 1 m³ sunt prezentate în tabelul 6.

Tabelul 6. Normativele și modul de calcul ale plății pentru deversările de poluanți în colectoarele pentru must de dejecții animaliere salarii minime pentru 1 m³

Beneficiari de resurse naturale	Colectoare	
	cu ecran de protecție	fără ecran de protecție
Complexuri și ferme pentru creșterea porcinelor	0,029	0,061
Complexuri și ferme pentru creșterea bovinelor	0,007	0,014
Întreprinderi avicole	0,004	0,007

Sursa: elaborat de autor

ÎNTREBĂRI DE RECAPITULARE

1. Ce este inclus în sistemul de taxe pentru resursele naturale din Republica Moldova?
2. Cine sunt subiecții taxei pentru apă?

3. Care este obiectul impunerii ai taxei pentru apă ?
4. Cum s-a schimbat sistemul ratelor de impozitare a apei în Republica Moldova în ultimii zece ani?
5. Cum poate fi stimulată utilizarea rațională a apei?
6. Cum se aplică plata pentru poluarea mediului în țara noastră?
7. Cum sunt impozitați poluanții în țări străine?
8. Ce este responsabilitatea de mediu (ecologică)?

TESTE DE AUTO-TESTARE

1. Plata pentru utilizarea resurselor de apă prin captarea (retragerea) apei este colectată în aproape toate țările dezvoltate ale lumii sub diferite forme:

- a) facturile de utilități;
- b) taxa pentru colectarea apei;
- c) chirie pentru resurse de apă;
- d) taxe pentru captarea apei și utilizarea corpurilor de apă.

Indicați răspunsurile corecte.

Răspuns corect: b) și d).

2. Sistemul de taxe pentru resursele naturale, reglementat de Titlul al VIII-lea din Codul fiscal, cuprinde:

- a) taxa de apă;
- b) taxa pentru obiectele animale;
- c) taxa pentru extragerea mineralelor;
- d) taxa pentru explorarea mineralelor;
- e) taxa pentru folosirea subsolului.

Indicați răspunsurile corecte.

Răspuns corect: a), c) și e).

3. Obiectul impunerii taxei pentru apă în Republica Moldova este:

- a) volumul de apă extras din surse de suprafață și subterane;
- b) volumul de apă potabilă consumată acasă de populație;
- c) volumul de apă minerală naturală extrasă;
- d) volumul de apă utilizat de centralele hidroelectrice
- e) volumul de apă folosit pentru stingerea incendiilor forestiere.

Indicați răspunsurile corecte.

Răspuns corect: a), c) și d).

4. Cota de impozitare a apei, în perioada 2012-2021, pentru fiecare metru cub de apă extrasă din surse de suprafață și subterane este:

- a) 0,7 lei;
- b) 0,3 lei;
- c) 15 lei;
- d) 28 lei.

Indicați răspunsurile corecte.

Răspuns corect: b).

5. Veniturile din taxa pentru apă, în Republica Moldova, se acumulează:

- a) în bugetul de stat;
- b) în bugetul unităților administrativ-teritoriale;
- c) în fondurile de mediu ale întreprinderilor;
- d) în bugetul federal.

Indicați răspunsurile corecte.

Răspuns corect: b).

6. Potrivit Legii „Cu privire la plata pentru poluarea mediului”, în Republica Moldova, se percep următoarele plăți:

- a) plata pentru emisiile de poluanți ai surselor staționare;
- b) plata pentru prelucrarea deșeurilor de producție;
- c) plata pentru deversările de poluanți;
- d) plata pentru serviciile dăunătoare mediului;
- e) taxa pentru mărfurile, care, în procesul utilizării, cauzează poluarea mediului.

Indicați răspunsurile corecte.

Răspuns corect: a), c) și e).

BIBLIOGRAFIE:

1. Codul fiscal al RM. Titlul VIII „Taxele pentru resursele naturale”. Legea RM nr.67-XVI din 05.05.2005
2. Legea RM „Privind plata pentru poluarea mediului”. Legea nr. 1540-XIII din 25.02.1998
3. <https://sfs.md/ro/catalogul-datelor-deschise> (citată 12.12.2021)

4. <https://mf.gov.md/ro/ministerul-finan%C8%9Belor/catalogul-de-date-deschise-al-ministerului-finan%C8%9Belor> (citat 12.12.2021)
5. Использование экономических инструментов управления водными ресурсами, водными объектами и водной инфраструктурой в Молдове, Учебные материалы – проект для апробации, mai, 2020/ https://www.euwipluseast.eu/images/2021/02/PDF/MD_EUWI_Training_materials_EIs_for_IWR_M_RU.pdf
6. ОЭСР (2016) WATER, GROWTH AND FINANCE www.oecd.org/water August 2016